

Polscy jeńcy Stalagu VIII A Görlitz 1939–1945

Ich losy i nasza pamięć o nich

Polnische Kriegsgefangene des Stalag VIII A Görlitz 1939–1945 Ihr Schicksal und unsere Erinnerung an sie

Organizację obozów dla jeńców wojennych planowano na długo przed wrześniem 1939 r. Jeńcy mieli stanowić tanią siłę roboczą tak niezbędną dla niemieckiej gospodarki w okresie wojny. Część z nich, pozbawiona statusu jeńca wojennego, była zatrudniana jako robotnicy przymusowi w przemyśle zbrojeniowym. To pozwalało obejść postanowienia konwencji genewskiej, która zabraniała pracy jeńców przy produkcji uzbrojenia i amunicji.

Nieznane są biografie i los większości jeńców. Tym cenniejsze są wszelkie pamiątki, świadectwa, fotografie.

Die Errichtung von Kriegsgefangenenlagern wurde lange vor September 1939 geplant. Die Kriegsgefangenen sollten die für die deutsche Wirtschaft während des Krieges so notwendigen billigen Arbeitskräfte stellen. Einigen von ihnen wurde der Kriegsgefangenenstatus aberkannt, um sie dann als Zwangsarbeiter in der Rüstungsindustrie einsetzen zu können. Auf diese Weise wurde die Genfer Konvention umgangen, die die Arbeit von Kriegsgefangenen bei der Herstellung von Waffen und Munition verbot.

Die Biografien und das Schicksal der meisten Kriegsgefangenen sind uns nicht bekannt. Umso wertvoller sind all die Erinnerungstücke, Zeugnisse, Fotos.

Dofinansowano w ramach Programu Rządowego „Miejsca pamięci i trwale upamiętnianie w kraju” ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Mitfinanziert im Rahmen des Regierungsprogramms „Gedenkstätten und dauerhaftes Gedenken im Inland“ aus den Mitteln des Kulturförderungsfonds des Ministeriums für Kultur und Nationales Erbe.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

FUNDACJA
PAMIĘĆ EDUKACJA KULTURA

Początek Der Anfang

Przygotowania do utworzenia obozu dla jeńców wojennych w Görlitz ruszyły 26 sierpnia 1939 r. Budowę obozu właściwego poprzedziło utworzenie obozu przejściowego (dulag) przy Laubaner Straße w północno-wschodniej części Görlitz (dzisiejsza ul. Lubańska w Zgorzelcu). 8 września 1939 r. ulokowano tam ponad 8 tysięcy żołnierzy polskich, pojmany podczas kampanii wrześniowej. Zanim tam dotarli, doświadczyli pierwszych prześladowań ze strony miejscowej ludności, która po opuszczeniu przez jeńców dworca kolejowego, już na Berliner Straße znieważała ich, opluwając i obrzucając gnijącymi warzywami. Większość jeńców od razu skierowano do oddziałów roboczych, tzw. Arbeitskommandos. W grudniu 1939 r. zaczęto zasiedlać baraki właściwego stalagu. Od wiosny 1940 r. rozpoczęto przenoszenie polskich jeńców do innych obozów w głębi Niemiec. Miejsce w barakach w Görlitz wkrótce zajęli żołnierze francuscy i belgijscy.

Die konkreten Vorbereitungen für die Errichtung eines Stammlagers für kriegsgefangene Mannschaften und Unteroffiziere in Görlitz begannen am 26. August 1939. Der Errichtung des eigentlichen Lagers ging die Einrichtung eines Durchgangslagers (Dulag) in der Laubaner Straße im nordöstlichen Teil von Görlitz (heute Lubańska-Straße in Zgorzelec) voraus. Bereits am 8. September wurden mehr als 8.000 polnische gefangene Soldaten nach Görlitz gebracht. Die ersten Schikanen als Kriegsgefangene erlebten sie bereits auf dem Weg vom Bahnhof entlang der Berliner Straße, als sie von der einheimischen Bevölkerung bespuckt, beschimpft und mit faulem Gemüse beworfen wurden. Die meisten dieser Gefangenen wurden in Arbeitskommandos zusammengefasst. Im Dezember 1939 begann man die Gefangenen in die Baracken des eigentlichen Stalag zu verlegen. Ab Frühling 1940 wurden die polnischen Kriegsgefangenen in andere Lager im Inneren Deutschlands verlegt. Die Baracken in Görlitz wurden bald von französischen und belgischen Soldaten besetzt.

Gefangene Polen hinter Stacheldraht
im Durchgangslager Görlitz,
Leopoldshainerstrasse

Polscy jeńcy za drutami kolczastymi w obozie przejściowym w Görlitz
Polnische Kriegsgefangene hinter dem Stacheldraht, Durchgangslager
Görlitz
Ze zbiorów Archiwum Miejskiego w Görlitz
Sammlung Ratsarchiv Görlitz

Budowa obozu Errichtung des Lagers

Bau des Polengefangenenlagers Görlitz,
Leopoldshainerstrasse

Polscy jeńcy budują obóz przejściowy w Görlitz
Polnische Gefangene beim Errichten des Durchgangslagers in
Görlitz

Polacy przebywali w dulagu do czasu jego rozwiązania. Od września 1939 r. przymuszeni byli do budowy baraków Stalagu VIII A. Przenoszenie jeńców do baraków właściwego stalagu rozpoczęło się w grudniu 1939 r. Do czasu zakwaterowania w barakach, mimo niskich, zimowych temperatur, przetrzymywani byli w namiotach, w katastrofalnych warunkach higienicznych, na terenie ogrodzonym drutem kolczastym.

Die polnischen Kriegsgefangenen hat man bis zu seiner Auflösung im Dulag festgehalten, wo sie trotz der niedrigen winterlichen Temperaturen in Zelten unter katastrophalen hygienischen Bedingungen auf einem mit Stacheldraht umzäunten Gebiet untergebracht waren.

Ab September 1939 wurden sie gezwungen, die Baracken des Stalag VIII A aufzubauen. Die Verlegung der Kriegsgefangenen in die Baracken des eigentlichen Stalag begann erst im Dezember 1939.

Obóz przejściowy Görlitz w budowie
Das Durchgangslager Görlitz wird gebaut

Das Durchgangslager Görlitz, Leopoldshainer-
strasse wird gebaut

Polscy jeńcy w obozie przejściowym w Görlitz
Polnische Kriegsgefangene im Durchgangslager Görlitz

"Gefangenentypen"
im Durchgangslager Görlitz, Leopoldshainer-
strasse

Ze zbiorów Archiwum Miejskiego w Görlitz
Sammlung Ratsarchiv Görlitz

Bau des Polengefangenenlagers in Görlitz,
Leopoldshainerstrasse

Polscy jeńcy budują obóz przejściowy
Polnische Gefangene beim Errichten des Durchgangslagers

Długie dni niewoli Lange Tage der Gefangenschaft

Życie w zamknięciu, odcięcie od świata, lęk o losy rodziny prowadziły często do głębokich traum. Życie obozowe jeńców cechowały niepewność własnego losu, wyczekiwanie na nędzny posiłek, korespondencję od rodziny i ciężka praca. Dodatkowe napięcia i trudności powodowały przenoszenia do innych obozów.

Das Leben in Gefangenschaft, das Abgeschnittensein von der Welt und die Angst um das Schicksal der Familie führten oft zu tiefen Traumata. Das Lagerleben der Kriegsgefangenen war geprägt von der Ungewissheit über das eigene Schicksal, dem Warten auf eine karge Mahlzeit, dem Briefwechsel mit der Familie und harter Arbeit. Zusätzliche Spannungen und Schwierigkeiten wurden durch die Verlegungen in andere Lager verursacht.

№	Imię i nazwisko	Wzrost	Waga	Wiek	Stan zdrowia	Praca	Wzrost	Waga	Wiek	Stan zdrowia	Praca
1240	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1241	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1242	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1243	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1244	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1245	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1246	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1247	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1248	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1249	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza
1250	Stokro	172	65	35	dobry	rolnicza	172	65	35	dobry	rolnicza

Lista transportowa polskich jeńców przewiezionych 20.05.1940 r. do Stalagu VIII A
Transportliste polnischer Kriegsgefangener, die am 20.05.1940 ins Stalag VIII A gebracht wurden
Ze zbiorów Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach
Aus der Sammlung des Zentralen Museums für Kriegsgefangene in Lambinowice (Lamsdorf)

"Antreten zum Essenholen". Die Küche des Durchgangslagers Görlitz, Leopoldshainerstrasse

Kuchnia w obozie przejściowym w Görlitz
Küche im Durchgangslager Görlitz

"Antreten zum Essenholen"
Polen im Durchgangslager Görlitz, Leopoldshainerstrasse

W kolejce po posiłek. Polacy w dulagu w Görlitz
Antreten zum Essenholen. Polnische Gefangene im Dulag Görlitz

Ze zbiorów Archiwum Miejskiego w Görlitz
Sammlung Ratsarchiv Görlitz

Deckenverteilung im Durchgangslager Görlitz, Leopoldshainerstr.

Przydział koców, obóz przejściowy Görlitz
Deckenverteilung im Durchgangslager Görlitz

Polnische Gefangene beim Schneeschippen auf dem Hindenburgplatz

Polscy jeńcy odśnieżają pl. Hindenburga w Görlitz
Polnische Gefangene beim Schneeschippen auf dem Hindenburgplatz in Görlitz

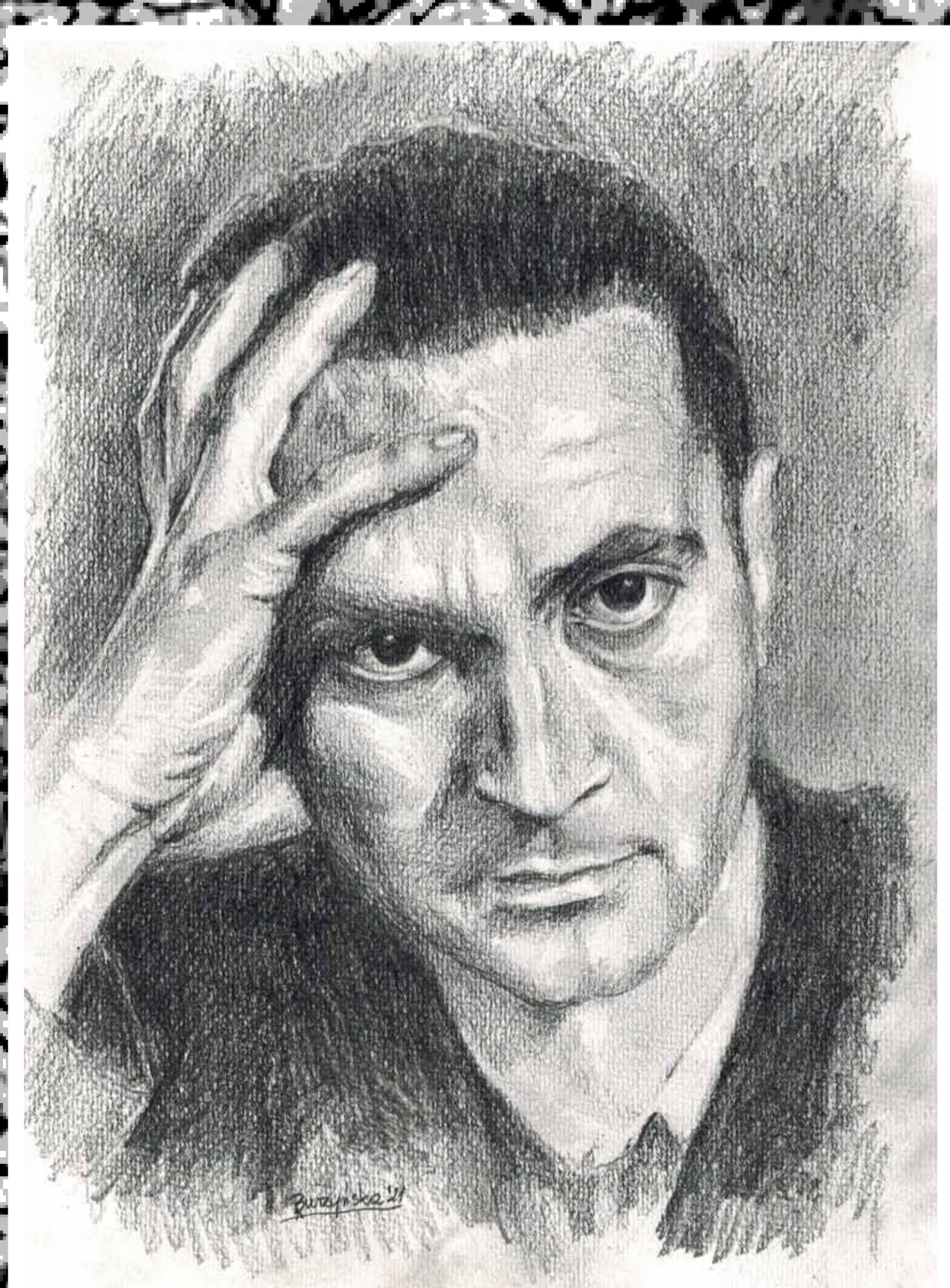
Zdzisław Nardelli

Jeniec wojenny nr 4988

Zdzisław Nardelli urodził się w Cieszynie w 1913 r., zmarł w Warszawie w 2006 r. Do niewoli dostał się 18 września 1939 r. Początkowo był jeńcem Stalagu VIII C Sagan (Žagań), od maja 1940 do końca stycznia 1941 r. przebywał w Stalagu VIII A. W obozie organizował życie kulturalne i imprezy artystyczne, a także pracował w bibliotece. Wywieziony z Görlitz przeszedł przez kolejne obozy jenieckie, a także koncentracyjne, m.in. KL Buchenwald. Swoje wspomnienia ze Stalagu VIII A i spotkanie z francuskim kompozytorem Olivierem Messiaenem zawarł w książce „Otchłań ptaków”. Po wojnie był wieloletnim dyrektorem Teatru Polskiego Radia i znakomitym reżyserem słuchowisk radiowych oraz autorem książek o tematyce wojennej z elementami autobiograficznymi.

Kriegsgefangener Nr. 4988

Zdzisław Nardelli wurde 1913 in Cieszyn (Teschen) geboren; er starb 2006 in Warschau. In Gefangenschaft geriet er bereits am 18. September 1939 und kam zunächst ins Stalag VIII C in Sagan (Žagań); dann, von Mai 1940 bis Ende Januar 1941, war er im Stalag VIII A untergebracht. Hier organisierte er das kulturelle Leben und künstlerische Veranstaltungen, arbeitete auch in der Lagerbibliothek. Nach dem Aufenthalt in Görlitz durchlief er mehrere andere Lager, bis er ins Konzentrationslager Buchenwald verbracht wurde. Seine Erinnerungen an das Stalag VIII A und seine Begegnung mit dem französischen Komponisten Olivier Messiaen hat er in seinem Buch „Der Schlund der Vögel“ festgehalten. Nach dem Krieg leitete er viele Jahre lang das Theater des Polnischen Radios und wurde als Hörspielregisseur berühmt. Er veröffentlichte ebenso Bücher mit autobiographischen Zügen über den Krieg.

Zdzisław Nardelli
Portret na podstawie zdjęcia z połowy lat 40. XX w.
Porträt nach einer Photographie aus den 40er Jahren des 20. Jhs.
Renata Burzyńska, 2021

Karta rejestracyjna Zdzisława Nardellego, więźnia nr 81824 obozu koncentracyjnego Buchenwald
Häftlings-Personal-Karte Nr. 81824, Zdzisław Nardelli, in KL Buchenwald
Arolsen Archives, dok. nr 6689738

Alte Nr.:	
Häftl. Art: P.[EK99]	Häftl. Nr.: 81824 v
Fam.- Namen: Nardelli v	Rufnamen: Zdzisław Bert Student
Geburtstag: 18.10.1913	Geburtsort: Teschen
Rel. ewang. verh/led/verw/gesch/Kinder:	Staatsangehörigkeit: K 014
Letzter Wohnort: Teschen - Sasko Kempa 43	
Vater: Schriftsteller Aloisi N, gest. 21. Krakau	Beruf: Student
Mutter: Anna N, geb. Schwarz, Puncow 154 bei Teschen	
Ehegatte: ~	
Nächst. Angehörigen: ~	
Eingewiesen am 17.9.44	in KL Dü. d. Stapo/Trico/Sipo
Überstellt am ~	an KL ~
Vorstrafen: ~ / ~ mal kriminell ~ / ~ mal politisch	
Sonstige Bemerkungen: Nardelli, Zdzisław	6631

John the Pole

Naprawdę nazywał się Jan Sojak.

We wrześniu 1943 r., kiedy jeńcy obozu 52 koło Genui zostali po włoskim zawieszeniu broni przejści przez Niemców i wywiezieni do Rzeszy, miał dość rozsądku, aby pozbyć się polskiej tożsamości i przyjąć nazwisko zmarłego żołnierza z Południowej Afryki, Johna de Beera.

Ale w Campo 52 i Stalagu VIII A większość Nowozelandczyków znała go jako „Johna the Pole”. W obozach jenieckich zawsze było kilku mężczyzn, którzy wyróżniali się spośród swoich kolegów i John był jednym z nich. Po latach, Nowozelandczycy, którzy znali go w tych dwóch obozach, ze smutkiem przyjęli wiadomość o jego śmierci w Anglii 3 września 1977 r.

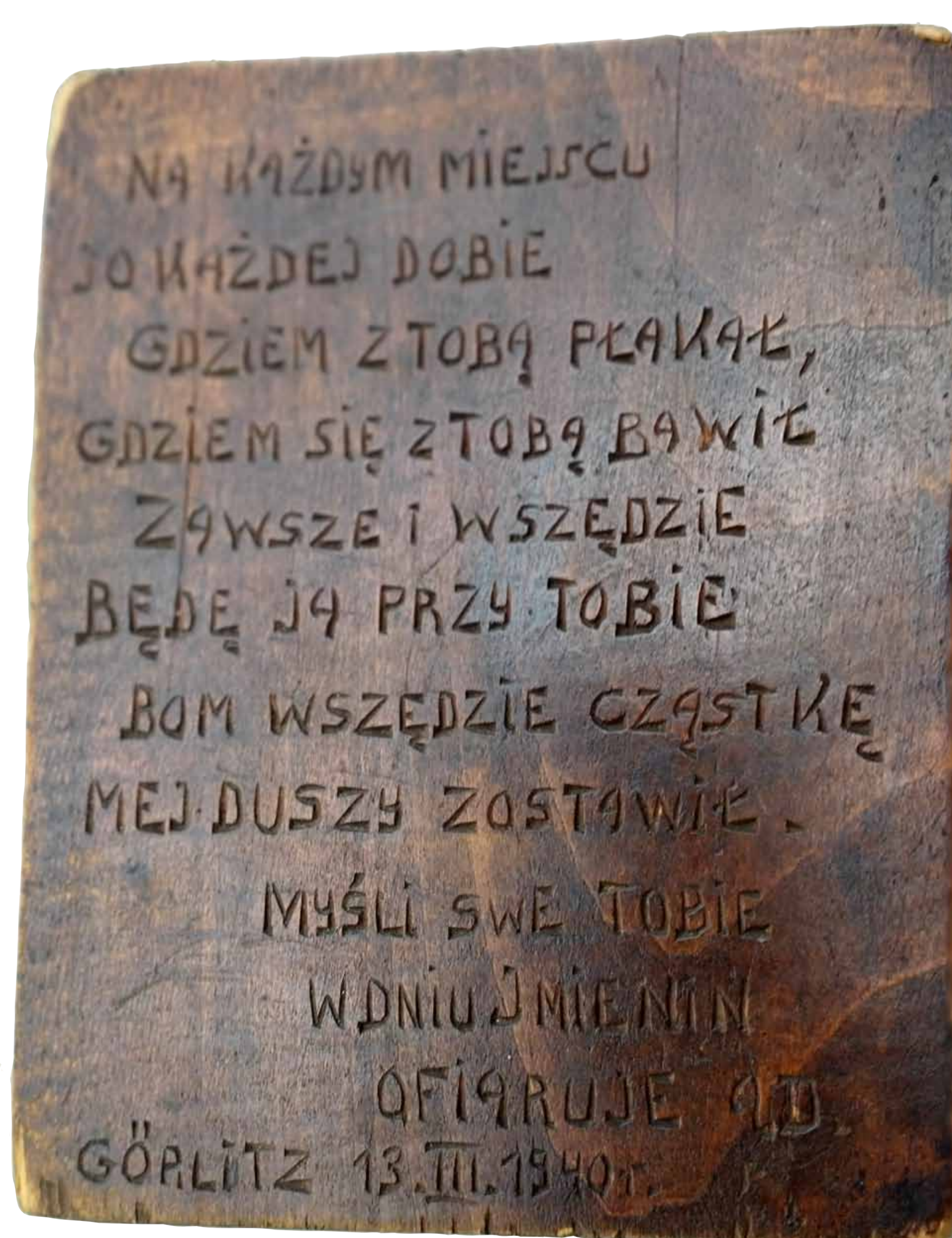
„Jako jeńcy wojenni obracaliśmy się w towarzystwie ludzi wielu narodowości i po 30 latach naturalne jest, że nasze wspomnienia o niektórych z nich wyblakły, ale o innych, tych o uderzających osobowościach i sile charakteru, nie da się zapomnieć – John Sojak jest jednym z nich”.

Sein richtiger Name war Jan Sojak.

Im September 1943, als die Gefangenen des Lagers 52 bei Genua nach dem italienischen Waffenstillstand von den Deutschen ins Reich deportiert wurden, war er so klug, seine polnische Identität abzulegen und den Namen eines verstorbenen südafrikanischen Soldaten, John de Beer, anzunehmen.

Aber im Campo 52 und Stalag VIII A kannten ihn die meisten Neuseeländer als „John the Pole”. In den Kriegsgefangenenlagern gab es immer ein paar Männer, die sich von ihren Kollegen abhoben, und John war einer von ihnen. Jahre später erfuhren die Neuseeländer, die ihn in den beiden Lagern gekannt hatten, mit großer Trauer von seinem Tod am 3. September 1977 in England.

„Als Kriegsgefangene waren wir abwechselnd mit Menschen vieler Nationalitäten zusammen, und nach 30 Jahren ist es nur natürlich, dass die Erinnerung an einige von ihnen verblasst ist, aber andere, die durch ihre Persönlichkeit und Charakterstärke auffielen, kann man nicht vergessen – John Sojak ist einer von ihnen.”

Płaskorzeźbę znaleziono w warszawskim antykwariacie.

Podpisana: A.D. Görlitz 13. III 1940 r.

Na odwrocie rzeźby znajduje się fragment wiersza Adama Mickiewicza „Do M...”

Dieses Flachrelief wurde in einer Warschauer Antiquitätenhandlung gefunden.

Unterschrieben: A.D. Görlitz 13. III. 1940

Auf der Rückseite der Skulptur befindet sich ein Fragment von Adam Mickiewicz's Gedicht „An M...”

Józef Pluciński

Urodził się w 1900 r. w Pruchnowie w powiecie gnieźnieńskim.

W latach 1918–1919 walczył jako ochotnik w powstaniu wielkopolskim, następnie w wojnie z sowiecką Rosją w roku 1920.

28 sierpnia 1939 r. zmobilizowany do 8 Pułku Łączności. 19 września trafił do niewoli sowieckiej, z której, w ramach wymiany jeńców pomiędzy ZSRR a III Rzeszą, trafił do Stalagu VIII C Sagan (Żagań). Następnie został przeniesiony do Stalagu VIII A w Górlitz, gdzie otrzymał numer jeniecki 3769 / VIII A.

W związku ze złym stanem zdrowia 10 grudnia 1940 r. został przeniesiony do Stalagu XXI A (Ostrzeszów), z którego zwolniono go do domu.

W czasie okupacji, namawiany wielokrotnie, odmawiał podpisania folklisty, co skutkowało poważnymi szykanami i prześladowaniami ze strony władz okupacyjnych wobec całej rodziny.

Pobyt w niewoli, choroby, które tam nabył, ciężka praca w czasie okupacji miały poważny wpływ na jego dalsze życie.

W 1974 r. został odznaczony Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym, a w lutym 1975 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Zmarł w maju 1975 r.

Er wurde im Jahr 1900 in Pruchnów im Kreis Gniezno geboren.

In den Jahren 1918–1919 kämpfte er als Freiwilliger im Posener Aufstand, 1920 dann im Krieg mit Sowjetrußland.

Am 28. August 1939 wurde er zum 8. Fernmelderegiment eingezogen. Am 19. September geriet er in sowjetische Gefangenschaft und wurde im Rahmen des Gefangenen austauschs zwischen der UdSSR und dem Dritten Reich in das Stalag VIII C Sagan (Žagań) eingeliefert. Anschließend wurde er ins Stalag VIII A nach Górlitz verlegt, wo er die Kriegsgefangenennummer 3769 / VIII A erhielt.

Aufgrund seines schlechten Gesundheitszustands wurde er am 10. Dezember 1940 in das Stalag XXI A (Schildberg) verlegt, von wo er nach Hause entlassen wurde.

Während der deutschen Besatzungszeit weigerte er sich trotz wiederholter Überredungsversuche, die Volksliste zu unterzeichnen, was zu schweren Schikanen und Verfolgungen seiner gesamten Familie durch die Besatzungsbehörden führte.

Sein Aufenthalt in der Gefangenschaft, die Krankheiten, die er sich dort zuzog, und die harte Arbeit während der Besatzung hatten schwerwiegende Auswirkungen auf sein weiteres Leben.

1974 wurde er mit dem Kreuz des Großpolnischen (Posener) Aufstands und im Februar 1975 mit dem Ritterkreuz des Ordens der Polonia Restituta ausgezeichnet. Er starb im Mai 1975.

Grupa polskich jeńców w Stalagu VIII A, 1939
Polnische Kriegsgefangene im Stalag VIII A, 1939

Fototeka 578

Ze zbiorów Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach
Aus der Sammlung des Zentralen Museums für Kriegsgefangene in Łambinowice
(Lamsdorf)

Portret Józefa Plucińskiego, wyk. w Stalagu VIII A, w grudniu 1940 r. przez belgijskiego jeńca Nica Helba
Porträtzeichnung von Józef Pluciński im Stalag VIII A, Dezember 1940, gezeichnet von dem belgischen Mitgefangenen Nic Helb
Ze zbiorów rodzinnych
Aus dem Familienarchiv

Wolność przede wszystkim Vor allem Freiheit

Sierżant Leonard Grzegorek urodził się 2.12.1903 r. w Mistrzewicach koło Sochaczewa. Został wzięty do niewoli po przegranej bitwie 12.09.1939 r. pod Augustowem, w której został ranny. Przewieziony najpierw do szpitala w Radomiu, po pięciu dniach skierowany do Stalagu VIII A Görlitz. Podczas swojego trzyletniego pobytu w obozie wykonywał różne prace. Rozładowywał wagony, kopał rowy melioracyjne, wykonywał prace polowe u niemieckich gospodarzy. Niektórzy traktowali go dobrze, a inni – źle. Życie w obozie było ciężkie. Niewystarczające pożywienie, okropne warunki higieniczne, brutalne traktowanie, obrażanie i przemoc ze strony komendanta. Wszystko to skłoniło go do próby ucieczki z obozu. W sierpniu 1940 r. uciekł. Po 110 dniach został zatrzymany na terenie Czechosłowacji i ponownie odesłany do Stalagu VIII A Görlitz.

Wolność udało mu się odzyskać w 1942 r. podczas kolejnej ucieczki. Dotarł do Pruszkowa koło Warszawy, gdzie wstąpił do podziemnych struktur Armii Krajowej. Brał udział w walkach w ramach powstania warszawskiego w okolicach Warszawy jako dowódca plutonu, pseudonim Lew.

Feldwebel Leonard Grzegorek wurde am 2.12.1903 in Mistrzewice bei Sochaczew geboren. Nach der Niederlage in der Schlacht vom 12.09.1939 bei Augustów, in der er verwundet wurde, geriet er in Gefangenschaft. Er wurde zunächst in ein Krankenhaus in Radom gebracht und nach fünf Tagen ins Stalag VIII A Görlitz verlegt.

Während seines dreijährigen Aufenthalts im Lager verrichtete er verschiedene Arbeiten. Er entlud Waggons, hob Entwässerungsgräben aus und erledigte Feldarbeiten für deutsche Bauern. Einige behandelten ihn gut, andere schlecht.

Das Leben im Lager war hart. Unzureichende Verpflegung, schreckliche hygienische Bedingungen, brutale Behandlung, Beleidigungen und Gewalt seitens des Kommandanten waren an der Tagesordnung. Dies alles veranlasste ihn zu einem Fluchtversuch. Im August 1940 riskierte er die Flucht aus dem Lager. Nach 110 Tagen wurde er in der Tschechoslowakei inhaftiert und ins Stalag VIII A Görlitz zurückgeschickt.

Im Jahr 1942 gelang es ihm, bei einer weiteren Flucht seine Freiheit wiederzuerlangen. Er erreichte Pruszków bei Warschau, wo er sich den Untergrundstrukturen der Heimatarmee anschloss. Er nahm an den Kämpfen während des Warschauer Aufstands in der Nähe von Warschau als Zugführer unter dem Decknamen Lew (Löwe) teil.

Grupa polskich jeńców w Stalagu VIII A, 1939
Polnische Kriegsgefangene im Stalag VIII A, 1939
Fototeka 596
Ze zbiorów Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w
Łambinowicach
Aus der Sammlung des Zentralen Museums für Kriegsgefangene
in Łambinowice (Lamsdorf)

Polscy jeńcy wojenni w Stalagu VIII A.
Nie znamy ich nazwisk i nieznane są nam ich dalsze losy.
Pozostaje popatrzeć na ich twarze.

Polnische Kriegsgefangene im Stalag VIII A.
Wir kennen ihre Namen nicht und ihr weiteres Schicksal ist unbekannt.
Es bleibt, ihre Gesichter zu betrachten.

Żołnierze Armii Krajowej jako jeńcy wojenni Soldaten der Heimatarmee als Kriegsgefangene

Plonąca ulica Marszałkowska podczas powstania warszawskiego
Die Marszałkowska Straße in Flammen während des Warschauer Aufstands
Wikimedia Commons, Chruściel, 1944

1 sierpnia 1944 r. w Warszawie wybuchło powstanie, w którym walczyli żołnierze Armii Krajowej polskiego Państwa Podziemnego. Trwało do 3 października. W powstaniu zginęło ok. 16 tysięcy żołnierzy Armii Krajowej, 20 tysięcy zostało rannych, a 15 tysięcy wzięto do niewoli. Jeńcy kierowani byli do obozów jenieckich na terenie Rzeszy. Pierwsze transporty skierowano do Łambinowic (Lamsdorf), skąd rozsyłano je dalej. Grupa 37 żołnierzy trafiła do Stalagu VIII A Görlitz 1 grudnia 1944 r.

Cześć Ich Pamięci!

Am 1. August 1944 brach in Warschau ein Aufstand aus, der von Soldaten der Heimatarmee des polnischen Untergrundstaates geführt wurde. Er dauerte bis zum 3. Oktober an.

Etwa 16.000 Soldaten der Heimatarmee fielen bei dem Aufstand, 20.000 wurden verwundet und 15.000 gerieten in Gefangenschaft. Die Kriegsgefangenen wurden in Kriegsgefangenenlager im Reich geschickt. Die ersten Transporte wurden nach Łambinowice (Lamsdorf) geleitet, von wo aus sie weitergeschickt wurden. Eine Gruppe von 37 Soldaten wurde am 1. Dezember 1944 ins Stalag VIII A Görlitz verlegt.

Ehre ihrem Andenken!

Żołnierze Armii Krajowej w walce, Powstanie Warszawskie 1944
Soldaten der Heimatarmee während der Kämpfe, Warschauer Aufstand, 1944
Wikimedia Commons, Anonymus

Wystawa została opracowana przez Fundację Pamięć, Edukacja, Kultura
Kurator wystawy: *dr Kazimierz Wóycicki*
Współpraca redakcyjna: *Kinga Hartmann i Teresa Korsak*
Opracowanie graficzne i druk: *Agencja Dux*

Die Ausstellung wurde von der Stiftung Erinnerung, Bildung, Kultur erstellt
Ausstellungskurator: *Dr. Kazimierz Wóycicki*
Redaktionelle Zusammenarbeit: *Kinga Hartmann und Teresa Korsak*
Grafische Umsetzung und Druck: *Agencja Dux*